

DECYZJA Nr 321/2016

Działając z Urzędu, w nawiązaniu do zgłoszenia dokonanego przez Pana Bartłomieja Kaczyńskiego dnia 14.03.2016 r. dot. odkrycia pozostałości militarnych pochodzących z I połowy XX wieku na trasie budowy drogi ekspresowej S8 od węzła „Marki” (bez węzła) do węzła „Radzymin Pół”, odcinek B od węzła „Drewnica” do Węzła „Kobylka” km 0+521, 66 – km 6+450,26.”, po przeprowadzeniu, potwierdzonych oddzielnym protokołem, oględzin terenu znaleziska, na podstawie art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4, art. 6 ust. 1 pkt 3 i art. 32 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 ze zm.) oraz art. 104 i art. 108 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks Postępowania Administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 267, ze zm.)

orzekam:

- I. **Nakazać** Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie, ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa **wstrzymanie robót** związanych z budową drogi ekspresowej S8 od węzła „Marki” (bez węzła) do węzła „Radzymin Pół”, odcinek B od węzła „Drewnica” do Węzła „Kobylka” km 0+521, 66 – km 6+450,26.”, **w zakresie** od km 4+350 do km 5+050 inwestycji na okres jednego miesiąca od dnia doręczenia niniejszej decyzji.
 1. **Na wskazanym odcinku** od km 4+350 do km 5+050 inwestycji należy wstrzymać prace wykonywane z użyciem ciężkiego sprzętu budowlanego .
 2. Dopuszczalne jest kontynuowanie mechanicznego od-humusowania terenu przy użyciu koparki podsiębiernej wyposażonej w tzw. „łyżkę skarpówkę”.
 3. Na wskazanym odcinku od km 4+350 do km 5+050 inwestycji dopuszczalne jest ręczne prowadzenie prac związanych z inwestycją, np. budowa płotków ochronnych pod warunkiem zlokalizowania. tych prac poza obszarem odsłoniętych pozostałości archeologicznych.
 4. Na wskazanym odcinku od km 4+350 do km 5+050 inwestycji dopuszczalny jest ruch pieszy.
 5. Wskazany odcinek od km 4+350 do km 5+050 inwestycji należy w widoczny sposób oznakować np.: poprzez odgradzenie taśmą i umieszczenie tabliczek informujących o czasowym wstrzymaniu prac.
- II. **Nakazać przeprowadzenie**, na koszt jednostki organizacyjnej finansującej te roboty - Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie, ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa, **archeologicznych badań wykopaliskowych** w zakresie pełnej eksploracji i dokumentacji odkrytych pozostałości militarnych oraz wykonania opracowania wyników badań.
 1. Dokumentację przebiegu badań archeologicznych oraz opracowania wyników tych badań należy prowadzić w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną przestrzenną lokalizację wszystkich czynności oraz dokonanych odkryć.

2. W trakcie badań należy prowadzić stały monitoring przy użyciu wykrywaczy metali, przy - jednoczesnej planigrafii znalezisk. Całość znalezisk archeologicznych w tym tzw. znalezisk luźnych należy zlokalizować przestrzennie, a następnie umieścić w systemie informacji przestrzennej GIS.
3. Obiekty archeologiczne należy zadokumentować (zarówno rysunkowo jak i fotograficznie, tak w planie jak i w profilu) i wyeksplorować w całości.
4. Podstawową dokumentację rysunkową, planów oraz profili poszczególnych obiektów należy wykonywać w skali 1:20.
5. Dokumentację przekroju odsłoniętych okopów należy wykonywać w odstępach nie mniejszych niż 20 metrów.
6. Podstawowa dokumentacja fotograficzna musi zawierać odpowiedniej wielkości skalę, tabliczkę oraz strzałkę wskazującą północ.
7. W trakcie badań archeologicznych oraz po ich zakończeniu należy zapewnić pełne opracowanie i konserwację wszystkich zabytków archeologicznych, w tym tzw. zabytków masowych. Wszelka ewentualna selekcja archeologicznego materiału zabytkowego może mieć miejsce jedynie po złożeniu całości dokumentacji i pełnym opracowaniu badań w uzgodnieniu z MWKZ oraz jednostką muzealną podejmującą się przechowania zabytków.

III. Decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności ze względu na interes społeczny oraz ważny interes strony.

Uzasadnienie

W dniu 14.03.2016 do Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpłynęło drogą elektroniczną zawiadomienie Pana Bartłomieja Kaczyńskiego prowadzącego na podstawie decyzji nr 243/2016 z dnia 25.02.2016 r. (L. dz. WA.5161.40.1.2016.MW) badania archeologiczne w formie stałego nadzoru archeologicznego na terenie budowy drogi ekspresowej S8 od węzła „Marki” (bez węzła) do węzła „Radzymin Płd.”, odcinek B od węzła „Drewnica” do Węzła „Kobyłka” km 0+521, 66 – km 6+450,26.” O odkryciu pozostałości militarnych pochodzących z I połowy XX wieku.

Zgodnie z art. 32 ust. 3 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w dniu 17.03.2016 r. dokonano oględzin miejsca znaleziska potwierdzając treść zgłoszenia.

W trakcie oględzin stwierdzono, że na odcinku od ok km 4+350 do km 5+050 inwestycji w trakcie nadzoru archeologicznego nad od-humusowaniem pasa inwestycji odkryto militarne pozostałości pochodzące z I połowy XX wieku w postaci okopów oraz stanowisk strzeleckich związanych prawdopodobnie z wojną 1920 roku (tzw. bitwa warszawska).

W oględzinach które przeprowadził Inspektor ds. Zabytków Archeologicznych WA WUOZ wziął udział Pan Bartłomiej Kaczyński prowadzący na podstawie decyzji nr 243/2016, przedstawiciele wykonawcy robót, kierownik robót, inspektor nadzoru oraz przedstawiciel inwestora.

W trakcie spisywania protokołu oględzin zgłoszono zastrzeżenia. Kierownik robót wniósł by dopuszczono do kontynuowania od-humusowania terenu przy użyciu spychacza, argumentując, że jest to rozwiązanie bardziej ekonomiczne niż od-humusowanie ręczne lub

wykonane przy użyciu koparki podsiębernej wyposażonej w tzw. „łyżkę skarpówkę” lub ewentualnie o usunięciu zapisu o sposobie od-humusowania z tekstu przyszłych decyzji.

Przedstawiciel Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie – Pani Katarzyna Hryniewicka zaznaczyła, iż jej zdaniem odkryte pozostałości winny zostać wyeksplorowane i zadokumentowane przez Pana Bartłomieja Kaczyńskiego w ramach posiadanej decyzji nr 243/2016 oraz zgodnie z umową zawartą pomiędzy inwestorem i wykonawcą.

Pan Bartłomiej Kaczyński zgłosił, iż wywiązał się z obowiązków nałożonych przepisami prawa natomiast pełna eksploracja i dokumentacja odsłoniętych pozostałości wykracza poza zakres badań prowadzonych w ramach decyzji nr 243/2016 a także poza zakres umowy.

Zgodnie z art. 40, § 1. Kpa pisma doręcza się stronie, a gdy strona działa przez przedstawiciela - temu przedstawicielowi.

Z upoważnienia Pana Bartłomieja Ratyńskiego p.o. Zastępcy Dyrektora Oddziału ds. Inwestycji Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie pełnomocnikiem GDDKiA do reprezentowania przed osobami prywatnymi oraz organami administracji publicznej, w sprawie wniosku (udzielenia) pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych w formie stałego nadzoru archeologicznego na terenie budowy drogi ekspresowej S8 od węzła „Marki” (bez węzła) do węzła „Radzymin Płd.”, odcinek B od węzła „Drewnica” do Węzła „Kobyłka” km 0+521, 66 – km 6+450,26.” jest Pani Hanna Pniewska reprezentująca Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych Expert-Pribex Sp. z o.o., ul. Modlińska 310/312, 03-152 Warszawa partnera konsorcjum SALINI POLSKA Sp. z o.o.; Partner: SALINI-IMPREGILO S.p.A.; Partner: TODINI COSTRUZIONI GENERALI S.p.A.; Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno – Budowlanych Export – PRIBEX Sp. z o.o.,

Postępowanie w sprawie wydania decyzji dot. pozwolenia na prowadzenie badań archeologicznych w formie stałego nadzoru archeologicznego na terenie budowy drogi ekspresowej S8 od węzła „Marki” (bez węzła) do węzła „Radzymin Płd.”, odcinek B od węzła „Drewnica” do Węzła „Kobyłka” km 0+521, 66 – km 6+450,26.” zostało zakończone wydaniem decyzji nr 243/2016. Decyzja została odebrana przez pełnomocnika w dniu 25.02.2016 r. Od decyzji nie wniesiono odwołania.

Niniejsza decyzja dotyczy art. 32 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w związku z czym wykracza poza zakres przedstawionego pełnomocnictwa. Należy uznać, iż stroną w sprawie jest inwestor – posiadający interes prawny natomiast wykonawca robót - Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych Expert-Pribex Sp. z o.o. oraz osoba wykonująca badania archeologiczne w formie stałego nadzoru archeologicznego – Pan Bartłomiej Kaczyński, posiadają interes faktyczny.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;

- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Powyższe warunki zostały wypełnione przez wykonawcę robót oraz prowadzącego badania archeologiczne w formie stałego nadzoru archeologicznego co zostało potwierdzone podczas przeprowadzonych oględzin.

Zgodnie z art. 32 ust. 5 ustawy po dokonaniu oględzin odkrytego przedmiotu wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję:

- 1) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot nie jest zabytkiem;
- 2) pozwalającą na kontynuację przerwanych robót, jeżeli odkryty przedmiot jest zabytkiem, a kontynuacja robót nie doprowadzi do jego zniszczenia lub uszkodzenia;
- 3) nakazującą dalsze wstrzymanie robót i przeprowadzenie, na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej finansującej te roboty, badań archeologicznych w niezbędnym zakresie.

W toku przeprowadzonych oględzin stwierdzono, że odkryte pozostałości są zabytkiem archeologicznym oraz, że kontynuacja przerwanych robót doprowadzi do jego zniszczenia lub uszkodzenia. Prowadzący badania w formie stałego nadzoru archeologicznego – Pan Bartłomiej Kaczyński zadeklarował przygotowanie Karty Ewidencyjnej Zabytku Archeologicznego. Odkrytym pozostałościom zostanie nadany numer AZP (następny wolny numer na obszarze to 54-67/33).

Na wskazanym odcinku inwestycji dopuszczalne jest kontynuowanie mechanicznego od-humusowania terenu przy użyciu koparki podsiębiernej wyposażonej w tzw. „łyżkę skarpówkę”. Kierownik robót wniósł by dopuszczono do kontynuowania od-humusowania terenu przy użyciu spychacza, argumentując, że jest to rozwiązanie bardziej ekonomiczne niż od-humusowanie ręczne lub wykonane przy użyciu koparki podsiębiernej wyposażonej w tzw. „łyżkę skarpówkę” lub ewentualnie o usunięcie zapisu o sposobie od-humusowania z tekstu przyszłych decyzji. MWKZ stwierdza, że kontynuacja od-humusowania terenu przy użyciu spychacza może doprowadzić do uszkodzenia zabytku natomiast wskazane jest, z uwagi na zasięg odkrytych reliktyw militarnych (odcinek ok. 700 metrów pasa inwestycji) oraz krótki termin jaki wskazuje ustawodawca – zgodnie art. 32 ust. 6 roboty nie mogą być wstrzymane na okres dłuższy niż miesiąc od dnia doręczenia decyzji – umożliwienie sprawnego odsłonięcia pozostałej części odnalezionych reliktyw.

Użycie koparki podsiębiernej wyposażonej w tzw. „łyżkę skarpówkę” nie jest nakazane, jest natomiast dopuszczone pod nadzorem archeologa.

Możliwe jest również ręczne od-humusowanie przedmiotowego odcinka jednak to rozwiązanie może doprowadzić do znacznego podniesienia kosztów oraz narażenia inwestora na straty. MWKZ nie posiada kompetencji do rozstrzygnięcia, czy od-humusowanie winno zostać wykonane w ramach obecnej umowy inwestora z wykonawcą czy w ramach oddzielnych umów.

Na wskazanym odcinku od km 4+350 do km 5+050 inwestycji dopuszczalne jest ręczne prowadzenie prac związanych z inwestycją, np. budowa płotków ochronnych pod warunkiem zlokalizowania tych prac poza obszarem odsłoniętych pozostałości archeologicznych oraz ruch pieszy z uwagi na fakt, iż w ocenie MWKZ ww. działania nie doprowadzą do zniszczenia ani uszkodzenia zabytku zwłaszcza wobec faktu, iż niniejsza decyzja nie wstrzymuje wykonalności decyzji nr 243/2016 w związku z czym nad całością inwestycji od węzła „Drewnica” do Węzła „Kobyłka” km 0+521, 66 – km 6+450,26.” nadal jest sprawowany nadzór archeologiczny.

Wskazany odcinek od km 4+350 do km 5+050 inwestycji należy w widoczny sposób oznakować np.: poprzez odgródzenie taśmą i umieszczenie tabliczek informujących o czasowym wstrzymaniu prac z uwagi na fakt iż na terenie inwestycji używany jest ciężki sprzęt gąsienicowy. Po odsłonięciu i odczyszczeniu terenu badań nawet przypadkowy jednorazowy wjazd np. ciężkiego spychacza może doprowadzić do uszkodzenia substancji zabytkowej.

Zgodnie z 32 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami po dokonaniu oględzin odkrytego przedmiotu wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję nakazującą dalsze wstrzymanie robót i przeprowadzenie, **na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej finansującej te roboty**, badań archeologicznych w niezbędnym zakresie. Jednostką organizacyjną finansującą roboty jest w niniejszej sprawie Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie.

Należy jednocześnie podkreślić, że decyzja 243/2016 z dnia 25.02.2016 r. pozwala **Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Warszawie**, ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa reprezentowanej przez Pełnomocnika – Panią Hannę Pniewską na przeprowadzenie badań archeologicznych w formie stałego nadzoru archeologicznego na terenie budowy drogi ekspresowej S8 od węzła „Marki” (bez węzła) do węzła „Radzymin Północ”, odcinek B od węzła „Drewnica” do Węzła „Kobyłka” km 0+521, 66 – km 6+450,26.”

MWKZ nakazuje przeprowadzenie badań archeologicznych w zakresie pełnej eksploracji i dokumentacji odkrytych pozostałości militarnych oraz wykonania opracowania wyników badań archeologicznych. MWKZ nie zna umów zawartych pomiędzy inwestorem a wykonawcą oraz wykonawcą a osobą prowadzącą badania w formie stałego nadzoru archeologicznego a także nie posiada kompetencji do oceny takich umów.

W ocenie MWKZ stroną pozostaje GDDKiA Oddział w Warszawie.

Zgodnie z 32 ust. 5 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami po dokonaniu oględzin odkrytego przedmiotu wojewódzki konserwator zabytków wydaje decyzję nakazującą dalsze wstrzymanie robót i przeprowadzenie, na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej finansującej te roboty, badań archeologicznych **w niezbędnym zakresie**.

Punkty od II. 1 do II. 7 stanowią określenie niezbędnego zakresu. W tym aspekcie niniejsza decyzja jest zgodna z decyzją nr 178/2014 z dnia 27.02.2014 r. (l. dz. WA.5183.44.1.2014.MW) częściowo zmienioną, na wniosek inwestora w decyzji nr 584/2015 z dnia 30.06.2015 r. (L. dz. WA.5161.31.13.2015.MW) oraz decyzją 243/2016 z dnia 25.02.2016 r. (L. dz. WA.5161.40.1.2016.MW) zezwalającą na badania archeologiczne w formie stałego nadzoru archeologicznego na terenie budowy drogi ekspresowej S8 od węzła

„Marki” (bez węzła) do węzła „Radzymin Płd.”, odcinek B od węzła „Drewnica” do Węzła „Kobyłka” km 0+521, 66 – km 6+450,26.”.

Jednocześnie dodano zastrzeżenie, iż dokumentację przekroju odsłoniętych okopów należy wykonywać w odstępach nie mniejszych niż 20 metrów z uwagi na fakt, że pojedyncze struktury militarne obejmujące kilkadziesiąt lub kilkaset metrów terenu wymagają dokumentacji przekroju w sposób metodyczny w więcej niż jednym punkcie. W ocenie MWKZ by oddać charakter umocnień liniowych należy w dokumentacji zawrzeć przekroje okopów w ww. odstępach oraz oddzielnie wszystkich elementów charakterystycznych jak np. stanowiska strzeleckie, ziemianki itp.

Podstawa prawna umożliwia MWKZ wydanie decyzji wstrzymującej roboty na okres nie dłuższy niż miesiąc od dnia doręczenia decyzji. Biorąc pod uwagę skale odkrytych relikwów historycznych oraz zakres wymaganych prac należy uznać iż czas wykonania badań jest bardzo ograniczony w związku z czym ze względu na interes społeczny oraz ważny interes strony na podstawie art. 108 § 1 Kpa decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności.

Pouczenie

1. Jeżeli w trakcie badań archeologicznych zostanie odkryty zabytek posiadający wyjątkową wartość, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o przedłużeniu okresu wstrzymania robót. Okres wstrzymania robót nie może być jednak dłuższy niż 6 miesięcy od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w art. 32 ust. 5 pkt 3. cyt. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
2. Badania prowadzić należy przy rozmarzniętym gruncie ze względu na ryzyko uszkodzenia substancji zabytkowej w przypadku eksploatacji zamrożonych warstw i obiektów kulturowych - zgodnie z art. 108 oraz art. 111 cyt. ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
3. Z uwagi na potencjalne zagrożenia na tym obszarze niewypałów i niewybuchów zaleca się stały nadzór saperski. W przypadku ich odnalezienia zaleca się przeprowadzenie w sposób bezpieczny możliwie dokładnej dokumentacji (włącznie z dokumentacją fotograficzną, zwłaszcza cech znamionowych tzw. bicia) przed ich neutralizacją przez specjalistów.
4. Możliwe jest odnalezienie w trakcie badań szczątków broni posiadających cechy zabytkowe. Należy dołożyć wszelkich starań, by przy zachowaniu procedur bezpieczeństwa określonych odrębnymi przepisami oraz pod nadzorem specjalistów ww. szczątki zabezpieczyć przed zniszczeniem i pozbawić cech broni bez ich niszczenia.
5. Zbyt głębokie od-humusowanie mechaniczne, naruszające stropy obiektów oraz nawarstwień archeologicznych będą traktowane jako świadome niszczenie substancji zabytkowej. W przypadku zaistnienia takiej sytuacji zastosowanie mają odpowiednio art. 47 oraz art. 108 cyt. ustawy o ochronie zabytków.
6. W trakcie badań archeologicznych oraz po ich zakończeniu należy zapewnić pełne opracowanie i konserwację wszystkich zabytków archeologicznych, w tym tzw. zabytków masowych. Wszelka ewentualna selekcja archeologicznego materiału zabytkowego może mieć miejsce jedynie po złożeniu całości dokumentacji i pełnym opracowaniu badań w

- uzgodnieniu z MWKZ oraz jednostką muzealną podejmującą się przechowania zabytków
7. Niniejsza decyzja nie zwalnia z konieczności posiadania wszystkich innych zezwoleń wymaganych prawem.
 8. Od decyzji niniejszej przysługuje, zgodnie z przepisem art.129 § 1 i § 2 Kodeksu Postępowania Administracyjnego, odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, które strona może wnieść w terminie 14 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, ul. Nowy Świat 18/20, 00-373 Warszawa
 9. Inwestor jest zwolniony z opłaty skarbowej na podstawie art. 7 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 poz. 1628).

MAZOWIECKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW

Barbara Jezińska
Barbara Jezińska

Otrzymują:

1. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
Oddział w Warszawie
ul. Mińska 25, 03-808 Warszawa
2. a/a WUOZ WA MW

Do wiadomości:

3. Przedsiębiorstwo Robót Inżynieryjno-Budowlanych
Expert-Pribex Sp. z o.o.
ul. Modlińska 310/312, 03-152 Warszawa
4. Pan Bartłomiej Kaczyński
ul. Mickiewicza 4, 05-840 Brwinów
5. Urząd Miasta Marki
Aleja Marszałka Józefa Piłsudskiego 95, 05-270 Marki
6. Urząd Miasta Kobyłka
ul. Wołomińska 1, 05-230 Kobyłka
7. Starostwo Powiatowe w Wołominie
ul. Prądyńskiego 3, 05-200 Wołomin
8. Narodowy Instytut Dziedzictwa
ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa

